

Tēze. Par piedziņas atzīmi nekustamam īpašumam, kas nostiprināts uz viena laulātā vārda, ja pret otru laulāto vērsta sprieduma izpilde.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2004.gada 3.marta**

LĒMUMS

lietā Nr. SKC – 193

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators R. Krauze,
senatore R.Zaķe,
senatore R.Saulīte,

piedaloties Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prokuroram A.Merlajai,

2004.gada 3.martā izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu sakarā ar sūdzības iesniedzēja zvērināta tiesu izpildītāja R. Veinberga blakus sūdzību par Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 14.janvāra lēmumu zvērināta tiesu izpildītāja Rolanda Veinberga sūdzības lietā par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu.

Noklausījies senatora R.Saulītes ziņojumu, sūdzības iesniedzēja R.Veinberga paskaidrojumus un prokurora A.Merlajas atzinumu, ka tiesas lēmums atstājams negrozīts, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2003.gada 21.maija spriedumu no *J.S.* par labu SIA "Lielrīgas juridiskais birojs" piedzīti Ls 14.130,27.

Sprieduma izpildei izdots izpildu raksts, kurš iesniegts tiesu izpildītājam.

2003.gada 23.oktobrī tiesu izpildītājs iesniedzis Rīgas pilsētas Zemesgrāmatu nodaļā nostiprinājuma lūgumu ierakstīt piedziņas atzīmi dzīvokļa īpašumam [..] ielā 17, dz. 28, Rīgā.

Ar zemesgrāmatu tiesneša 2003.gada 20.novembra lēmumu nostiprinājuma lūgums atstāts bez ievēribas.

Lēmums pamatots ar to, ka, saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 57. pantu nostiprinājums nav pieļaujams, jo dzīvokļa īpašums reģistrēts uz *O.A.* vārda, bet tiesas spriedums, uz kuru pamatots nostiprinājuma lūgums, neparedz piedziņu no viņas. Lūgumam nav arī pievienota dzīvokļa īpašnieces *O.A.* piekrišana piedziņas atzīmes ierakstīšanai, kā to prasa Zemesgrāmatu likuma 61. panta 2. punkts.

Zemesgrāmatu tiesnesis atzinis, ka nevar būt par pamatu *O.A.* īpašuma apgrūtināšanai ar piedziņas atzīmi arī tas apstāklis, ka *O.A.* sastāv laulībā ar *J.S.*, pret kuru vērsta piedziņa, jo laulības līgums starp viņiem nav noslēgts, zemesgrāmata nav izdarīta atzīme, ka dzīvoklis ietilpst laulāto kopmantā, bet saskaņā ar Civillikuma 994.panta pirmo daļu par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā.

Zvērināts tiesu izpildītājs Rolands Veinbergs iesniedzis blakus sūdzību par zemesgrāmatu tiesneša lēmumu.

Blakus sūdzībā norādīts, ka lēmums nav pamatots, jo nostiprinājuma lūgumam ir pievienoti dokumenti, kas pierāda faktu, ka nekustamais īpašums iegādāts laulības laikā un saskaņā ar Civillikuma 89.panta otro daļu tas uzskatāms par laulāto kopīgo mantu, kas bija pamats piedziņas atzīmes izdarīšanai.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka nav nozīmes lēmumā minētajam apstāklim, ka zemesgrāmatu nodalījumā nav atzīmes par to, ka nekustamais īpašums ietilpst laulāto kopmantā, jo tur nav izdarītas arī atzīmes par to, ka tā ir laulāto atsevišķa manta, kādēļ piemērojami Civillikuma 89.panta otrās daļas un 91 .panta noteikumi.

Tā kā starp laulātajiem nav noslēgts laulības līgums, viņu starpā, pēc sūdzības iesniedzēja ieskata, pastāv likumiskās mantiskās tiesības, līdz ar ko Civillikuma 91.panta otrā daļa uzliek tiem par pienākumu izdarīt zemesgrāmatā attiecīgu atzīmi, lai trešajām personām būtu pamats uzskatīt mantu par laulātā atsevišķu mantu. Šāda atzīme izdarīta nav, tādēļ sūdzības iesniedzējs uzskata, ka zemesgrāmatu tiesnesei nebija pamata atstāt bez ievērības zvērināta tiesu izpildītāja lūgumu, kurš pamatots uz Civilprocesa likuma 570.pantu.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 17.janvāra lēmumu sūdzība noraidīta.

Tiesa, atsaucoties uz Zemesgrāmatu likuma 16.panta pirmās daļas a) apakšpunktu, norādījusi, ierakstot zemesgrāmatā nekustamā īpašuma īpašnieku, kurš sastāv laulībā, ievērojot laulāto mantiskās attiecības, piemērināms, ka nekustamais īpašums ir laulātā atsevišķa manta, vai, ka tas ietilpst laulāto mantas kopībā, vai arī, ka laulātajiem ir visas mantas šķirtība.

Konstatējusi, ka ierakstam par dzīvokļa īpašuma nostiprināšanu uz *O.A.* vārda nekādu piemērinājumu nav, tiesa atzinusi, ka ir pamats piemērot Civillikuma 994.pantu, saskaņā ar kuru par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā.

Tiesa lēmumā atsaukusies uz Zemesgrāmatu likuma 57.pantu, 61.panta pirmās daļas 2.punktu un 68.pantu, tos atreferējot.

Konstatējusi, ka spriedums, uz kura pamata lūgts izdarīt piedziņas atzīmi, neparedz piedziņas vēršanu uz *O.A.* piederošo mantu, bet savu piekrišanu piedziņas atzīmes izdarīšanai viņa nav devusi, tiesa atzinusi zemesgrāmatu tiesneša lēmumu par pareizu.

Tiesa noraidījusi kā nepamatotu sūdzības iesniedzēja atsauci uz Civilprocesa likuma 570.panta pirmo daļu, kas pieļauj vērst piedziņu uz laulāto kop mantu, atzīstot, ka šī likuma norma būtu piemērojama tikai tad, ja zemesgrāmatā būtu piemērinājums par to, ka dzīvoklis ietilpst laulāto mantas kopībā.

Norādīts arī uz to, ka sūdzībā nav apstrīdēts apstrīdētā lēmuma pamatojums ar Zemesgrāmatu likuma 57.pantu un 61.panta pirmās daļas 2.punktu.

Sūdzības iesniedzējs, zvērināts tiesu izpildītājs Rolands Veinbergs iesniedzis blakus sūdzību par tiesas lēmumu, lūdzot to atcelt un izskatīt sūdzību pēc būtības.

Sūdzībā apstrīdēts tiesas izteiktais viedoklis attiecībā uz Civilprocesa likuma 570.panta pirmās daļas piemērošanu, norādot, ka tiesa nav ņēmusi vērā Civillikuma 89.panta otrā daļā noteikto par laulāto kopīgo mantu un nav pareizi izvērtējusi, vai īpašums atzīstams par laulātā atsevišķu vai abu laulāto kopīgu mantu, nepamatoti jautājumā par laulāto mantiskajām attiecībām balstoties uz Civillikuma 994.panta pirmo daļu, kas neregulē laulāto mantiskās attiecības. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka bija piemērojams Civillikuma 89.pants, kas ir speciāla tiesību norma un tādēļ prioritāra. Neņemot vērā šo likuma normu, tiesa sūdzību noraidījusi nepamatoti.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka, pieļaujot šādu Civilprocesa likuma 570.panta piemērošanas ierobežojumu, tiek aizskartas kreditoru tiesības noteikt sprieduma piespiedu izpildes līdzekli, tajā skaitā piedziņas vēršanu uz parādnieka kustamu un nekustamu mantu.

Attiecībā uz tiesas motīvu par to, ka nav apstrīdēts zemesgrāmatu tiesneša lēmuma pamatojums uz Zemesgrāmatu likuma 57.pantu un 61.panta pirmās daļas 2.punktu, sūdzības iesniedzējs norādījis, ka nav to apstrīdējis, jo uzskatījis, ka šīs normas neattiecas uz zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumiem par piedziņas atzīmes izdarīšanu, jo šādu pienākumu tiem uzliek likums un piedziņas atzīme konkrētajā lietā bija jāreģistrē *J.S.* daļai laulāto kopīgā mantā, kas nostiprināta uz sievas vārda.

Iepazinies ar lietas materiāliem un blakus sūdzības motīviem, Senāts atzīst, ka Civillietu tiesu palātas lēmums atceļams.

Par nepamatotu Senāts atzīst sūdzības iesniedzēja viedokli, ka tiesai, izskatot konkrēto sūdzību, vajadzēja izvērtēt, vai dzīvokļa īpašums, attiecībā uz kuru lūgts izdarīt piedziņas atzīmi, atzīstams par viena laulātā atsevišķu vai abu laulāto kopmantu.

Sūdzības priekšmets konkrētajā lietā ir zemesgrāmatu tiesneša rīcība, atsakoties izdarīt piedziņas atzīmi.

Pārbaudot zemesgrāmatu tiesneša rīcības likumību, tiesai šajā lietā bija jālemj jautājums, vai procesuālā kārtība, kas noteikta Zemesgrāmatu likumā vai Civilprocesa likumā attiecībā uz tiesas spriedumu izpildi, pieļauj izdarīt piedziņas atzīmi nekustamam īpašumam, kas nostiprināts uz viena laulātā vārda, pret otru laulāto vērsta sprieduma izpildei.

Izlemjot šo jautājumu, tiesa nepareizi iztulkojusi Civilprocesa likuma 570.pantu, uz kura pamatota sūdzība, un līdz ar to nonākusi pie nepareiziem secinājumiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 570.panta pirmo daļu piedziņa var tikt vērsta arī uz parādnieka daļu laulāto kopmantā.

Piedzīnēja pieteikums par piedziņas vēršanu uz nekustamo īpašumu, uzliek par pienākumu tiesu izpildītājam paziņot par to zemesgrāmatu nodaļai, kas par to izdara atzīmi zemesgrāmatā (Civilprocesa likuma 600.panta otrā daļa).

Konkrētajā lietā tiesu izpildītājs, izpildot minētās likuma prasības, lūdzis izdarīt piedziņas atzīmi dzīvokļa īpašumam [..]ielā 17, dz.28, Rīgā, pamatojoties uz tiesas spriedumu un izpildu rakstu par naudas piedziņu no *J.S.*

Lietā ir iesniegti dokumenti, kas apliecina to, ka *J.S.* un *O.A.*, uz kuras vārda nostiprināts dzīvokļa īpašums, ir laulātie.

Ir iegūts apliecinājums tam, ka īpašums iegūts laulības laikā. Civillietu tiesu palāta konstatējusi, ka zemesgrāmatā nav pieminējuma par to, ka dzīvoklis ir *O.A.* atsevišķa manta, ka tas ietilpst laulāto mantas kopībā vai arī, ka laulātajiem ir visas mantas šķirtība.

No tā tiesa izdarījusi nepareizu secinājumu, ka līdz ar to uz šo mantu nevar vērst piedziņu kā uz laulāto kopmantu.

Šis secinājums pamatots uz kļūdainu atzinumu, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 570.pantu piedziņu uz dzīvokli varētu vērst tikai tad, ja zemesgrāmatā būtu izdarīts pieminējums, ka dzīvokļa īpašums ietilpst laulāto mantas kopībā.

Tāds atzinums ir kļūdainš, jo Civilprocesa likuma 570.panta pirmā daļa neierobežo piedziņas vēršanu tikai uz laulāto mantas kopību, bet pieļauj to vērst arī uz parādnieka daļu laulāto kopmantā.

Tiesas konstatētais apstāklis, ka zemesgrāmatā nav pieminējuma par to, ka nekustamais īpašums ietilpst laulāto mantas kopībā, vai, ka laulātajiem ir visas mantas šķirtība, ļauj secināt, ka starp laulātajiem pastāv likumiskās mantiskās attiecības, jo tās nav atceltas ar laulības līgumu (sk. J.Vēbers. Civillikuma komentāri. Ģimenes tiesības, Rīgā, 2000.g., 38.1pp. un J.Gobziņš. Zemesgrāmatu likums. Likuma teksts ar paskaidrojumiem, Rīgā, 1938.g., 13.1pp., paskaidrojums pie 16.panta).

Savukārt, tiesas konstatējums, ka zemesgrāmatā nav pieminējuma par to, ka dzīvokļa īpašums ir viena laulātā atsevišķa manta, ļauj prezumēt, ka tas ietilpst laulāto kopmantā (CL 89., 91.p.p.), uz kura daļu pie likumā paredzētajiem noteikumiem var vērst piedziņu pēc viena laulātā saistībām.

Formāla iespēja vērst piedziņu uz šo mantu rada pamatu piedziņas atzīmes ierakstīšanai.

Piedziņas vēršanu uz konkrēto mantu un līdz ar to atzīmes dzēšanu otrs laulātais var apstrīdēt saskaņā ar Civillikuma 100.pantu, ceļot prasību par mantas atsvabināšanu no piedziņas vai tās dalīšanu un viņa daļas atsvabināšanu no piedziņas.

Līdz ar to nepamatota ir Civillietu tiesu palātas atsauce uz Civillikuma 994.pantu, kas attiecībā pret laulāto mantisko attiecību regulējošām normām ir vispārēja tiesību norma.

Norādot kā sūdzības noraidīšanas pamatu to, ka tiesu izpildītājs nav apstrīdējis zemesgrāmatu tiesneša lēmuma pamatojumu uz Zemesgrāmatu likuma 57.pantu un 61.panta pirmās daļas otro punktu, tiesa savā lēmumā šos likuma pantus tomēr citējusi. Līdz ar to atzīstams, ka tiesa tos piemērojusi sūdzības izlemšanā, kaut gan attiecībā uz tiem nav izdarīti nekādi secinājumi, kas liedz kasācijas instances tiesai spriest par šo Zemesgrāmatu likuma normu piemērošanas pareizību.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta 1.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o l ē m a

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2004.gada 14.janvāra lēmumu atcelt un pieteikumu nodot jaunai izskatīšanai.

Atmaksāt Rolandam Veinbergam iemaksāto drošības naudu Ls 40 (četrdesmit lati).

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R.Krauze

Senatore

R.Zaķe

Senatore

R.Saulīte